

10 septembrie, ora 16.30

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

CONCERTELE DE LA ATENEU

Ateneul Român

Aida Garifullina – Gală de operă
ORCHESTRA FILARMONICĂ WÜRTH
CLAUDIO VANDELLI dirijor

Gounod Uvertura operei *Romeo și Julieta*
Gounod Aria Julietei, *Je veux vivre*, din opera *Romeo și Julieta*
Gounod Uvertura operei *Philémon et Baucis*
Delibes *Les filles de Cadix*
Giménez Intermezzo din *La boda de Luis Alonso*
Giménez/Nieto *Me llaman la primorosa* din *Bărbierul din Sevilla*
Villa-Lobos *Bachianas brasileiras* nr. 7, II: *Giga (Quadrilha Caipira)*
Gardel/Le Pera *Por una Cabeza*

Pauză (15 minute)

Verdi Preludiul operei *La traviata*
Verdi Aria Violettei, *È strano! Sempre libera*, din opera *Traviata*
Verdi *Ballàbili* din *Otello*
Verdi Aria Violettei, *Teneste la promessa... Addio del passato*, din opera *Traviata*
Puccini Preludiul operei *Le Villi*
Puccini Aria Floriei Tosca, *Vissi d'Arte*, din opera *Tosca*
Mascagni Intermezzo din opera *L'amico Fritz*
Schubert *Ave Maria*
Leoncavallo *Mattinata*

Deși intitulat „Gală de operă”, acest program mai include pagini de zarzuela (corespondentul spaniol al operetei), miniaturi vocale și instrumentale – un florilegiu de piese celebre alăturate câtorva puțin cunoscute, aparținând mai ales unor iluștrii compozitori romantici și veriști.

Primele minute sunt consacrate muzicii franceze, în special creației de operă a lui **Charles Gounod**. Din ***Romeo și Julietta*** (1867) urmărim uvertura care descrie animozitatea dintre familiile Capulet și Montague, apoi valsul Juliettei (actul I): Verona, secolul al XVI-lea, bal mascat la reședința contelui Capulet unde fiica lui, respingând planurile de căsătorie anunțate de doica ei, își exprimă dorința de a savura din plin farmecul tinereții: ***Je veux vivre! Dans le rêve qui m'enivre*** (Vreau să trăiesc/ În visul care mă îmbată). Tot din creația lui Gounod, o operă uitată, ***Philémon și Baucis*** (1860) – inspirată de legenda despre fidelitate conjugală, ospitalitate și generozitate povestită de Ovidiu în *Metamorfoze* – este inclusă în program prin elegiaca sa uvertură.

Léo Delibes, alt romantic francez – autor al cunoscutelor baleturi *Coppélia* și *Sylvia* precum și al operei *Lakmé* – este reprezentat aici prin bolero-ul *Les filles de Cadix* (Fetele din Cadix), apărut în prima sa colecție de melodii, publicată în 1872, și rămas printre cele mai îndrăgite piese ale genului. Prin parfumul ei iberic, lucrarea constituie și o ideală trecere spre secvența spaniolă a programului care debutează tot la Cadix cu nu mai puțin cunoscutul intermezzo din zarzuela lui **Gerónimo Giménez**, ***La boda de Luis Alonso*** (Nunta lui Luis Alonso) (1897), povestea unui tomnatic dar faimos profesor de dans căpătuit cu o jună mireasă-trofeu. Dintr-o altă zarzuelă de Giménez compusă împreună cu **Miguel Nieto** în 1901, *El barbero de Sevilla* (Bărbierul din Sevilla), face parte aria ***Me llaman la Primorosa***, un autoportret al eroinei principale: „Mă numesc Superba, fata iubirilor, pentru ochii mei ispititori...”

Program

Heitor Villa-Lobos, compozitor cu ascendență paternă spaniolă, considerat „cea mai semnificativă personalitate creatoare a secolului XX din muzica braziliană” apare în program prin două dintre cele peste 2000 de lucrări ale sale. Prima face parte din **Bachianas brasileiras**, ciclul de 9 suite în care fuzionează influențe folclorice naționale cu tehnici armonico-polifonice inspirate de muzica lui J. S. Bach, aproape fiecare secvență purtând, pe lângă un nume consacrat de suitele baroce, un corespondent brazilian. Este și cazul părții secunde din *Bachianas brasileiras* nr. 7 – compusă în 1942 pentru orchestră simfonică –, **Giga**, subintitulată **Quadrilha caipira**/ Cadril provincial.

Titanul operei italiene, **Giuseppe Verdi** pătrunde în această gală prin celebrisima **La traviata** (1853), alese fiind delicatul preludiu și prima arie a eroinei titulare, arie care îi surprinde reacțiile după întâlnirea cu marea dragoste; de la stupoarea conștientizării (recitativul **È strano!**), prin abandon visător (cavatina *Ah, fors'è lui*), la negare și refuz (cabaleta **Sempre libera**).

Ballàbili a apărut în opera Otello de Verdi la 7 ani după premiera ei absolută și la un an după terminarea ultimei opere a compozitorului, Falstaff, fiind astfel, practic, cea din urmă pagină scrisă de el pentru teatrul liric. Este muzica baletului care întâmpină în actul al III-lea sosirea ambasadorului venețian, episod introdus de Verdi volens-nolens cu ocazia montării pe scena Operei Mari din Paris (1894) pentru a respecta uzanțele imuabilele acesteia.

Ultima parte cuprinde, cu o excepție, muzică veristă (de la italianescul vero/ adevăr), mai frustă, violentă uneori, cultivând autenticitatea expresiei printr-un limbaj lipsit de înfrumusețări artificiale. **Giacomo Puccini**, maestru al acestui curent artistic, este reprezentat prin preludiul la prima sa operă, **Le villi**, (Ilelele) (1884), încă influențată de estetica romantică și aria eroinei titulare dintr-o capodoperă de maturitate, Tosca (1900), arie compusă – se pare – la sugestia și pentru vocea primei interprete a rolului, româncă Hariclea Darclee. **Vissi d'arte, vissi d'amore** (Am trăit pentru artă, pentru iubire) este protestul uimit și îndurerat al cântăreței Floria Tosca adresat lui Dumnezeu într-un moment de cumpănă din viața ei: *Perche me ne rimunerì così?* (De ce mă răsplătești astfel?)”

Din creația lui **Pietro Mascagni**, autorul celebrei *Cavalleria rusticana* a fost aleasă o pagină orchestrală reprezentativă stilistic, aparținând însă unei alte opere, mai puțin cântate: tensionatul intermezzo din **L'amico Fritz** (Amicul Fritz/1891). Alt verist, **Ruggero Leoncavallo**, autorul nemuritoarei opere tragice *Paiațe*, apare la finalul programului într-o ipostază componistică senină, prin cunoscutul său cântec **Mattinata** (1904), dedicat tenorului Enrico Caruso pe care l-a și acompaniat la pian când l-a înregistrat. Anterioară acestui final este însă o miniatură vocală a compozitorului austriac **Franz Schubert**, penultimul dintre cele 7 lieduri op. 52 pe versuri din poemul *Doamna lacului* de Walter Scott, traduse în limba germană. Astfel, textul autentic al lied-ului schubertian **Ave Maria** (1853) este rugăciunea înălțată Sfintei Fecioare de către o tânără dintr-un grup de proscriși ascunși în sălbăcie, care-și încredințează la căderea nopții viețile amenințate în paza divină. Unii cântăreți contemporani îl înlocuiesc însă cu cel latinesc, al tradiționalei rugăciuni romano-catolice *Ave Maria*. Ce variantă a ales protagonista galei? Suspans!...

Ligia Ardelean

Aida Garifullina este o artistă celebră în plină carieră internațională. Susține concerte în teatre de operă și săli de concert din lume, inclusiv Royal Opera House (Londra), La Scala (Milano), Metropolitan Opera (New York), Opera Națională din Paris și Arena di Verona (Italia). Născută în 1987 în Kazan, Republica Tatarstan, Aida Garifullina a fost înconjurată de muzică încă de la o vârstă fragedă. Primele sale lecții de muzică au venit de la mama sa, maestru de cor și pianistă, care a încurajat în ea dragostea și devotamentul pentru cântat. Munca alături de mama sa a determinat-o să își continue dezvoltarea muzicală încă din copilărie și, mai târziu, i-a inspirat pasiunea de a urma o carieră în operă. Și-a făcut debutul pe scenă la doar cinci ani, fiind cea mai tânără participantă la unul dintre cele mai populare concursuri de canto televizate din Moscova; acela a fost momentul în care scena a devenit casa ei. După finalizarea studiilor în Nürnberg (Germania) și la Universitatea de Muzică și Artele Spectacolului din Viena (Austria), Aida a fost răsplătită cu Premiul I la concursul organizat de Plácido Domingo, Operalia 2013 .

©Decca / Simon Fowler

Ulterior s-a alăturat ansamblului Wiener Staatsoper, unde cântă în mod regulat, continuând în același timp să își dezvolte cariera internațională. Pe scena de operă a concertat sub bagheta celor mai proeminenți dirijori, printre care Valery Gergiev, Gustavo Dudamel, Zubin Mehta, Kent Nagano, Antonio Pappano, Yannick Nezet-Seguin și Plácido Domingo. Pe lângă o carieră de succes în domeniul operei, Aida este apreciată pentru înregistrările sale. Albumul solo „AIDA”, cu Decca Records, a câștigat premiul pentru cel mai bun album solo al anului (ECHO), iar în 2017 a fost nominalizată la unul dintre premiile Grammy (cea mai bună înregistrare de operă) pentru *Cocoșul de aur* de Rimski Korsakov. În calitate de invitată, a cântat alături de Andrea Bocelli (albumul „Si”), precum și Dua Lipa, Ed Sheeran și The Weekend. Albumul s-a clasat pe primul loc, atât în topurile din SUA, cât și în cele din Marea Britanie, ceea ce i-a oferit Aidei șansa de a concerta în turneul din SUA, alături de Andrea Bocelli în SUA – Madison Square Garden din New York, MGM Las Vegas și Verizon Centre din Washington, DC. În 2018, Aida a cântat alături de Robbie Williams atât la ceremonia de deschidere, cât și la cea de închidere a Cupei Mondiale FIFA, fiind urmărită în direct de peste un miliard de oameni. A apărut ca solistă invitată la BBC Proms 2018 în Hyde Park, Londra, și la Concertul de Ziua Bastiliei din Paris – ambele în fața unui public internațional vast – urmate fiind de recitaluri internaționale apreciate în întreaga lume.

În 2019, a fost solistă invitată în *Carmina Burana* de Carl Orff la Orașul Interzis din Beijing, China – ca parte a celebrării celei de-a 120-a aniversări Deutsche Grammophone. Evenimentul a fost difuzat în întreaga lume, iar discul a fost lansat ulterior.

Îmbinarea celor mai mari pasiuni ale sale – opera și filmul – i-a adus rolul cântăreței de operă Lily Pons din filmul *Florence Foster Jenkins* (regizat de Steven Frears, cu Meryl Streep și Hugh Grant) care a fost nominalizat la Oscar.

În decembrie 2019 a fost invitată la emisiunea Good Morning America, după debutul ei de succes la Metropolitan Opera. În același an, a fost invitată de Alibaba /Jack Ma să cânte la evenimentul său anual de gală, alături de Taylor Swift și Lang Lang la Mercedes Benz Arena din Shanghai. În același an, Aida a susținut un concert solo pentru inaugurarea oficială a sălii de concerte „One Shenzhen Bay” din orașul chinez Shenzhen – situată la etajul 72 al celui mai înalt zgârie-nori din complex. În seara aceea, turnul a primit titlul de „Cea mai înaltă sală de concerte din lume” în Cartea Recordurilor Guinness. Totodată, anul 2019 i-a mai adus evenimente de referință, printre care debutul său în Argentina cu un concert solo la una dintre cele mai frumoase săli de operă din lume – renumitul Teatro Colon din Buenos Aires.

Orchestra

Orchestra Filarmonică Würth a fost înființată în 2017 la inițiativa lui Reinhold Würth. Ansamblul aparține Forumului Carmen Würth din Künzelsau și reprezintă un alt reper în angajamentul cultural al Grupului Würth, alături de activitățile sale artistice. Claudio Vandelli este dirijorul principal al Orchestrei Filarmonice Würth din 2020. Încă de la primul concert de deschidere a ceremoniei Forumului Carmen Würth, Orchestra Filarmonică Würth a cucerit publicul cu un repertoriu vast, de la compoziții clasice la cele contemporane. Prin sunetul lor puternic și interpretările nuanțate, redau ascultătorului muzica din regiunea lor de origine,

Hohenlohe, ceea ce îi face unici ca orchestră simfonică profesionistă în regiune. Orchestra Filarmonică Würth și-a câștigat o reputație excelentă într-un timp foarte scurt și concertează alături de artiști renumiți pe scena din Künzelsau în fiecare sezon. S-a remarcat deja pe plan internațional prin apariții ca invitat în marile săli de concerte din întreaga lume. A concertat în săli precum Concertgebouw din Amsterdam, Cadogan Hall din Londra, National Concert Hall din Dublin, Festspielhaus Baden-Baden, Liederhalle din Stuttgart și Sala de Aur a Musikverein din Viena.

Stagiunea 2023/24 Orchestrei Filarmonice Würth promite din nou concerte extraordinare cu soliști de renume internațional. Printre alții, orchestra a invitat soliști de renume, printre care Aida Garifullina, Diana Damrau și Nicolas Testé, Francesco Piemontesi, Alban Gerhardt și Julian Prégardien. Pe lângă dirijorul principal Claudio Vandelli, la pupitrul Würth Philharmoniker se află frecvent și alți dirijori invitați, printre care Anu Tali, Charles Dutoit, Jörg Widmann, Pavel Baleff și Martin Panteleev (primul dirijor invitat).

©Ufuk Arslan

Colaborarea de succes a lui **Claudio Vandelli** cu Orchestra Filarmonicii Würth datează din 2018, când a apărut pentru prima dată alături de ei într-un concert de gală cu Anna Netrebko și Yusif Eyvazov. Din 2020, el deține funcția de dirijor șef al acestei noi orchestre. Alături de Orchestra Filarmonicii Würth, a concertat la Festspielhaus Baden-Baden, Grosses Festspielhaus Salzburg și Liederhalle Stuttgart cu lucrări din toate epocile. Alte apariții cu includ gale de operă cu Sir Bryn Terfel, precum și concerte cu Veronika Eberle, Cecilia Bartoli, Khatia Buniatishvili, Sonya Yoncheva, Pretty Yende, Lawrence Brownlee, Fazıl Say și József Lendvay. Un eveniment important din cadrul stagiunii 22/23 a fost *Messa da Requiem* de Verdi, interpretată cu Orchestra Filarmonicii Würth din Künzelsau, urmată de *Carmina Burana* de Orff, cu soprana elvețiană Regula Mühlemann. Înregistrarea sa de debut cu Würth Philharmonic a Cvartetului cu pian nr. 1, op. 25 (trad. Arnold Schoenberg) de Brahms a fost foarte bine primită de critică – „muzica lui Brahms a fost rareori atât de energic de vie” (BBC Music Magazine). Ultimele stagiuni au inclus, printre altele, concerte cu Juan Diego Flórez la Konzerthaus din Viena, cu Misha Maisky (Concertul pentru violoncel de Dvorak la Baden-Baden) și un concert de gală cu Anna Netrebko și Yusif Eyvazov.

Dirijorul italian privește retrospectiv la o carieră internațională de lungă durată. Drumul său l-a condus pe scene precum Philharmonie Berlin, Royal Albert Hall, Konzerthaus și Musikverein din Viena, Zaryadye Hall și Conservatorul Ceaikovski din Moscova, Teatro Colon Buenos Aires, Smetana Hall din Praga și altele, unde a dirijat orchestre precum Hamburger Symphoniker, Gürzenich Orchestra Köln, Moscow Soloists, Royal Philharmonic Orchestra, Orchestra Operei din Odessa, Royal Danish Orchestra și multe altele.

Încă de la o vârstă foarte fragedă, Claudio Vandelli s-a dedicat recunoașterii tinerilor muzicieni talentați și modelării acestora pentru a deveni muzicieni de orchestră profesioniști. Datorită expertizei sale, a fondat Orchestra de Tineret Pan-Caucasiană pentru Festivalul Tsinandali 2019 din Georgia și, de atunci, călătorește în fiecare an în țările caucaziene pentru audiții. La începutul carierei sale, Festivalul Verbier i-a încredințat crearea celor trei orchestre internaționale ale festivalului și a condus primul turneu internațional al Orchestrei de Cameră a Festivalului Verbier cu solista Khatia Buniatishvili.

În plus, a dirijat concertul de gală al Festivalului de iarnă de la Soci 2017 cu Yuri Bashmet, Vadim Repin, Denis Matsuev și Avi Avital, care a fost difuzat de postul francez Mezzo. Difuzată de postul german ZDF și în cinematografele din întreaga lume de la München, cu Anna Netrebko, Jonas Kaufmann, Thomas Hampson, Ildar Abdrazakov și Elena Zhidkova, a avut loc sub bagheta lui Vandelli.

